

Александра Унтервегер

СТЕЛА

Стелин отац лежи у углу моје собе и плаче.

Ја у руци држим цедуљу која би требало да буде опроштајно писмо: „Вања, зовни Марка!”

Шта је то?

Шта то значи?

Где да га зовнем?

Је ли то неки аманет? Овај јадни човек само што ме није угушио зато што је „аманет” насловљен на моје име. Мисли да имам везе са њеном смрћу, да нешто знам. Шта да му кажем кад ни сама ништа не разумем...

— Чика Јанко, пробајте да се смирите мало.

Како серем! Зашто да се смири?! Не треба никад више да се смири! Треба заувек да плаче! И плакаће, вероватно: док се буде смејао, док буде јео, док се буде бријао, док буде водио љубав, плакаће...

— Зашто ти не плачеш?

— Ја?

Од његовог питања постадох свесна да не осећам ништа сем чуђења и неверице.

— Не могу.

— Јеси ли је волела?

Да ли сам је волела. Не, нисам је волела, ја је волим. Волим, али шта с тим?! Шта то сада значи овом згрченом човеку у ћошку? Да ли ју је он волео? Или боље: како ју је он волео?

Преплави ме неки црвени бес. Створио се ниоткуда и желео да сатре. Нисам се ни померила с места, нисам смела, али сам толико била бесна да сам осећала како ће се овај јадни, уцвельени човек спржити буде ли ме само погледао.

— Јесам, волела сам је — просиктала сам.

— Нисам умео боље — прошаптао је, као одјеком одговарајући на моју неизречену оптужбу. Допузао је до мене, обгрлио ми колена и ридао неутешно. Знала сам да не треба ништа да кажем. Да треба само да будем ту. А онда је провалило из мене...

Док смо се пели уз степенице иза свих врата вребале су очи тишине као да су сви из зграде, суспрегнутог даха, вирили кроз шпијунке. Замишљала сам родитеље и децу како се пењу једни другима на главе, како им се масна слина, потекла од неконтролисаног узбуђења, размазује по вратима, како не дишу да не би били откривени у свом перверзном ужитку и коначно, како падају полеђушке због недостатка кисеоника, реметећи својим тупим ударима злослутну тишину. Могла сам се заклетти да су заиста били ту, њихови погледи лепили су ми се по лицу, темну грудима. Њихово ишчекивање појачавало је моју стрепњу. Чика Јанково тело, ослоњено на мене, постајало је све теже и тромије, као леш. Леш? Његови све проређенији јецаји толико су ослабили да су замирали још тамо негде у дубинама његових груди, пре него што би и настали, и сами свесни тога да су бескорисни протест против поретка ствари, тужни и немоћни пратиоци сећања. Све сам то и осећала и нисам осећала, и разумевала и нисам, и била ту и била негде другде...

На врху степеништа појавила су се два „робота” у белом. Са носилима. На носилима нешто још беље од њих. Ходали су као да ништа не виде: ни то што носе, ни мене, ни чика Јанка. Као да ништа ни не осећају. Гомиле ознојених тела стиснутих око шпијунки за њих нису постојале, или их се нису тицале. Нису наслутили занос и екстазу које су изазивали у гледалишту, нити су чули многољудни уздах олакшања који се отео када су наишли — као да су до њиховог наиласка сви посматрачи били таоци смрти, а сада је опасност прошла. Жртва је изабрана и сви су поново на сигурном. Чика Јанкова колена су задрхтала. Ја сам тупо буљила у белу камару и тек угледавши несташни прамен који се крвљу улепљен, сав скорео и никакав, ипак борио против упокојавања, схватила да је та камара моја Стела, или оно што је од ње остало, да у ствари ништа и није остало осим тог јогунастог прамена, потпомогнутог у својој побуни мини-валом. Почела сам да ригам, ридам, ригам, ридам, прво наизменично, онда истовремено, прво на уста и очи, потом на уши и нос — није било довољно рупа кроз које би истекла из мене сва та слина боли, очаја и страха. „Роботи” су ме заобишли у широком луку, пазећи притом на своје снежно-беле униформе, гледајући ме презриво као неког ко једе прстима у ресторану, носи костим на нудистичкој плажи, крши правило, прећутни споразум са смрћу. Велико неисказиво начело. Учинило ми се да су у договору са креатурама залепљеним за врата, да сви они знају нешто што је само мени и чика Јанку непознато, што може повраћање и његово посртање чини гротескним.

„Роботи” су изнели носила са праменом, задовољни што се нису упрљали, а ми смо посрћући наставили свој пут, сад више ни не знајући где идемо.

— Ко ју је нашао? — питала сам.

„Ко ју је нашао?”: као да тим питањем пристајем на њено припадање царству ствари.

— Ја — рекао је.

— Кад?

— Јутрос.

— Је л’ Влада још на путу?

— Јесте.

— Је л’ му јавио неко?

— Не знам, јеб’о му пас матер... Доктор каже да је мртва још од јуче.

— Како...

У стану је било пуно људи у црном. Где су већ успели да ископају црнину? Да ли је чувају по орманима спремну за овакве прилике, као мој деда цакове брашна на тавану у ишчекивању (или призивању?) рата? Били су правилно распоређени по просторији и сашаптавали се. Само је један ћошак био празан. Испод прозора, поред пећи. Тамо је имала обичај да седи и пуши. На поду. Погледала сам чика Јанка упитно. Климнуо ми је главом. Погледала сам на „Стелино место”. Нисам знала шта да очекујем. Нисам знала ни како се убила. Нисам питала. Није ми пало на памет. Или још нисам веровала...

На поду је била прострта мушема. Мушема!?!?!??? Нисам могла да поверујем у оно што видим. Мушема? Сигурно почињем да лудим. Много крви! По мушеми и свуда наоколо. И сви ти људи... Мушема. На пећи неколико жилета умрљаних крвљу и длочицама које се од бријања обично задрже. Скалпел. Све уредно сложено. Полицајац. Пиксла и крвави опушци (исекла вене па пушила?!), тепих нагорео на једном месту, па после, вероватно крвљу угашен. Све ово није имало везе са Стелом. Ова празнина овичена кредом. Онај прамен на носилима, можда, али ово... Стела је неко други, нешто друго, лепо... Убила се пезећи да не испрља тепих? Не, то ја сигурно лудим. Исекла вене и седела, пушила, крв липти ... Не, није могло тако бити. Није се ни убила, ово све је кобајаги. Ови људи не постоје. Ко су они уопште, већину никада нисам ни видела. Људи умиру онако како су живели. Она није могла умрети тако. Била је чистуница, није била луда, не би ставила мушему... Није! Немогуће! „Вања, зови Марка”... Можда је то одговор?

— Чика Јанко, могу ли да телефонирам?

Упитни поглед. Очи траже објашњење које он нема снаге да затражи.

— Да зовнем Марка.

Лаки климај главом који значи помиреност. Помиреност с тим да је његово умируће дете мислило на мене и неког Марка. Не чак ни на тог шугавог Владу, кога он макар познаје и чија се мајка тамо одире плачући, користећи и ову прилику да приграби за себе главну ролу. Вероватно ће се ускоро појавити и Влада да утеши маму. А његова Стела...

Чика Јанко је пришао дебелој госпођа-свекрви и просиктао кроз зубе:

— Прекини! Прекини овога часа или... — ту је направио покрет као да нежно сецка затегнутим дланом.

Дебелгуза је подигла своје уплакано суво лице, зачуђена, али невољна да истражује последице.

— Хало?... Хало, Вања овде. Могу ли да добијем Марка?/ Марко, ти си?/ Пробудила сам те? Извини. Хитно је./ Можеш ли да дођеш код Стеле?... Десила се несрећа./ Не, није се Влади ништа десило./ Није се вратио с пута... Не може, Марко, сутра! Сад мораш да дођеш! озбиљно је!/ Како колико озбиљно!? Сасвим озбиљно. Кажу... кажу да се... да се... убила — и сручила сам се поред телефона шапућући незаинтересованој слушалици како она више никада неће доћи на кафу, како никада више нећемо играти јамб... При помисли на јамб нешто ме пресече, учини ми се да ћу се сетити нечег важног, али сећање побеже... Слушалица је била незаинтересована, глува, Марко је, ваљда, већ трчао овамо... Вероватно...

Неки људи су се окупили око мене и вукли ме. Покушавали су да ме подигну. Цвилела сам и било ми је хладно. Они су ме развличили свак на своју страну.

— Договорите се прво — промрмљала сам кроз цвокоћућу вилицу. Не знам да ли је икакав звук успео да пробије баријеру мојих зуба. Изгледа да није.

— Рекла је нешто.

— Шта кажеш, душо? — наднела се над мене Владина мајка. Госпођа Будимка the слоница.

— Кажем: једи говна — али и ово је прошло као неразговорно мрљање.

Развличили би ме тако док ме не искидају и после би ме сахранили заједно са Стелом, да ме чика Јанко није однео у кревет.

Сањала сам широки сиви предео. Онај са златно-белим облаком на хоризонту, само без облака и без хоризонта. Из даљине су се чули усклици: „И ју, и ју, ју!” и подврискивање. Почела сам да назирем људе ухваћене у коло. Жене су биле у црном, а мушкарци наги. Њихови полни органи непристојно су се клатили. Приближавали су ми се брзо и били све бучнији. Лежала сам на земљи гледајући како пристижу и опкољавају ме, неспособна да се померим. Чини ми се: нисам ни дисала. Онда се ритам променио и жене су дограбиле мушкарце за споловила, уместо за руке, а ови њих за груди, и тако су у неком пакленском козарачком колу кружили око мене све брже и брже, све згуснутије. Од брзине, лица су почела да им се размазују. Изгледали су као преекспониран снимак тела у покрету. Претворили су се у кружећу мрљу, у бежикасто-сиву брљотину која огромном брзином шиба око мене, као у машини за веш на програму за центрифугу. А онда се коло укочило у једном једином тренутку и мушкараца нигде више није било. Ишчезли су. Мало-пређашња бежикасто-сива мрља разложила се у смесу женске црнине и голих ногу. Старачких голих ногу. Све су биле бабе, од којих су се неке и распадале, и све су биле обучене у мини сукње. На главама су има-

ле мараме из чијих су сенки сјактале црвене ужарене очи. Прилазиле су ми полако, бешумно, брзином ерозије док сам се мирила са тим да ће се овај замрзнути тренутак претворити у вечност. У моју вечност, мојих наредних милион година.

А онда сам из земље зачула глас. Стелин:

— Зашто ниси дошла?

Строг.

— Где?

— Код мене.

— Па мртва си.

— Пре тога.

Јамб! Пробудила сам се ужаснута. Стела није хтела да се убије. Инсценирала је самоубиство верујући да ћу доћи као што смо се договориле. Требало је да то буде трик којим ће привући Марка. „Вања, зови Марка!” То се односило на јуче док је још била жива и очекивала ме, не на данас. Договориле смо се да дођем у пет. Није ни посумњала да се може десити да не дођем. Убило ју је поверење у мене...

— Ја сам убила Стелу.

Нико се није ни окренуо према мени. Раздирућа извесност ове истине расла је у мени снагом тајфуна и за час превазишла границе моје издржљивости. Ја: то је само слепи разарајући бол и ништа више. Ја: то је само нешто што је немогуће издржати, што треба уништити како би бол престао да постоји. Инстинктивно сам полетела ка прозору — ни сам у тренутку успела да пронађем ни један други инструмент за самоуништење, али, оклизнула сам се на мушему и пала у „Стелу” оивичену кредом. Док сам падала у црно, чула сам крик. Мислим да је био мој.

Из рукописа романа *Нисам Ева*